
KRITIKAI SZEMLE

KÉPZŐMŰVÉSZET

A SZÍNEKBE ÖLTÖZTETETT VÁROS, AVAGY: ÚJ MŰFAJ VAN SZÜLETŐBEN?

Gondolatok Ifjú Gábor újvidéki fotóművész digitális fotografikái
kapcsán

Az utóbbi néhány évben, a digitális fényképezőgépek térhódításával párhuzamosan, a szakmabeliek között mind több a vita arról, hogy mi lesz a klasszikus, mechanikus (filmes) fényképezőgépek, illetve a hagyományos fotográfia sorsa, pontosabban, hogy kiszoríthatja-e az új, digitális (memóriaegységre rögzített) kép a klasszikus filmkockákat. Ezt a dilemmát főképpen a digitális képek viszonylag egyszerű elkészítése, azonnali ellenőrzési és korrekciós lehetősége, valamint azok számítógépes megmunkálásának szinte kimeríthetetlen lehetőségei táplálják a hagyományos fénykép viszonylag szűkre szabott megmunkálási lehetőségével szemben. Nos, a gyakorlat azt mutatja, hogy a fotóművészek egy része kitart a hagyományos fényképezés és képfeldolgozás mellett, egy része az új, nagy lehetőségekkel kecsegtető digitális technikára esküszik, de vannak olyanok is, akik mindkettőt művelik. Sőt úgy tűnik, hogy ez utóbbiak tábora gyarapszik, hiszen a digitális fényképezőgépek ára mind hozzáférhetőbb, és a nem túl mély zsebű szakmabeliek számára is elérhető. Ugyanakkor a nagyobb képmegmunkálási lehetőségek miatt mind gyakoribb, hogy a hagyományos módon készített fotókat is számítógépes program(ok) segítségével munkálják meg, amelyeknek igazán lenyűgöző az eszköztáruk, az élesítés és színezés lehetőségén át a különféle meglepő effektek alkalmazásáig. A számítógépes képmegmunkálási lehetőségek már olyan

színvonalasak, hogy az ügyes kezű, kísérletező művészt az egyszerű ténykép világából pillanatok alatt egy impozáns lehetőségekkel kecsegtető művészi világba vezetik át, miközben az eredeti fotográfia csak afféle kiindulópont marad, „nyersanyag”, amelyre néha megmunkálás után már szinte rá sem lehet ismerni. Az új digitális feldolgozás lehetőségei kapcsán immár jogosan vetődik fel a kérdés: hol ér véget a fotográfia, és hol kezdődik a számítógépes „művészkedés”? Ezt a határt ugyanis igen nehéz meghúzni. Azok a fotóművészek, akik „mélyebbre” merészkedtek digitális kísérletezéseikkel, új távlatokat fedeztek fel, új művészi kifejezőmódokat honosítottak meg. Közéjük tartozik Ifjú Gábor többször díjazott újvidéki fotóművész is, a *Magyar Szó* szerkesztőségének fotósa, aki „photoshop-kalandozásait” november 13-án önálló, újvidéki témájú tárlaton mutatta be a nagyszámú közönségnek. Novi S@d digi.foto.grafikában címmel a Vajdasági Fotó-, Film- és Videoszövetség Galériájában ötven alkotását tette közzemlére, amelyekkel nálunk egy új műfajt, a digitális fotografikát (egyeseke szerint fotoakvarellt) látszik meghonosítani.

Ezek az érdekes munkák – mint a szerző szerényen vallja – „számítógépes játszadozásainak” termékei, szerintünk viszont többek annál, mert egy témakör (Újvidék) újszerű vizuális, művészi értelmezését adja. Az ismert vagy kevésbé ismert városrészekről Ifjú Gábor előbb digitális fotókat készített, természetesen sajátos látószögökből, majd a számítógépes képmegmunkáló program sokféle lehetőségével élve finalizálta és színezte ki azokat. Így a fotográfia nála csak kiindulópont, „megmunkálási alap” maradt, a kaland „végterméke” pedig egy új fotóművészeti zsáner, a digitális fotografika. Mi ennek a lényege? Az ismert, népszerű újvidéki városrészek, középületek kontúrjait grafikai rajzzá egyszerűsítette, majd új tartalommal, az általa választott harsogó színekkel töltötte meg. Ezzel művészileg átértelmezte és újszerű feldolgozásban adta a közismert formákat, miközben a hangsúlyt a grafikai vázlatosságára és a (néha megdöbbentő) színek kombinációira meg azok ellenőrzött túlhangsúlyozására helyezte. Ez utóbbit többféleképpen értelmezhetjük, akár – mint Bora Miroslavljević fogalmaz – „kellemes sokkoló hatásként” is, képsorait pedig buja színhasználatá miatt „Újvidékről szóló meseként” is. Ifjú Gábor képeit úgy is felfoghatjuk, hogy az erős színhatásokkal ellentétben akarja szeretett városa sivár, hétköznapi szürkeségét, és azért „öltözteti” Újvidéket rikító színekbe, hogy felhívja rá a nagyközönség figyelmét, amely rácsodálkozással állapíthatja meg: Jé, hát Újvidék ilyen is lehet?

Ifjú Gábor fotóművészete vitába bocsátkozik a képzőművészettel, mert azt új ösvényeken közelíti meg, és alkotásai által észrevétlenül (de tudatosan!) átsiklik egy új művészi formába, amelyet már talán a képzőművészetnek kellene behatárolnia. Az új digitális technika alkalmazásával elmosódnak tehát a műfajok közötti korábbi határok, csupán az a kérdés, hogy mi ezt mennyire

gyorsan tudjuk vagy akarjuk tudatosítani. A kiállításon látottak azt sugallják, hogy nem kell ódzkodnunk az új művészi formák és új vizuális kifejezésmódok keresésétől, még akkor sem, ha azokat nem tudjuk azonnal behatárolni, illetve mérvadóan értékelni. A digitális fototechnika gyors fejlődése – ezt Ifjú Gábor kiállítása is bizonyítja – még sok meglepetést tartogat a számunkra, új vizuális műfajokat, összerosódott vagy többszörös áttételű kifejezési formákat, amelyek megértése szükségszerűen gyors szemléletváltást igényel. Végére is, mint minden a művészetekben, ez a meghonosodni látszó új műfaj is ízlés és nézőpont kérdése.

NÉMETH Ferenc